

Mandát pre revíziu výdavkov na kultúru II

Zhrnutie

Revízia výdavkov na kultúru II zanalyzuje existujúce nedostatky pri financovaní rozsiahlej siete kultúrnej infraštruktúry na Slovensku s ohľadom na kvalitatívne štandardy kultúrnych inštitúcií a kultúrnych podujatí a navrhne alternatívy dlhodobých fiškálnych opatrení, ktorými bude možné súčasné nedostatky vyriešiť. Revízia zároveň zanalyzuje hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť najväčších kultúrnych inštitúcií rezortu kultúry a vyhodnotí ukazovatele kultúrnych politik s najväčším dopadom na verejné výdavky.

Výsledkový cieľ revízie

Hlavným cieľom kultúrnej politiky na Slovensku je tvorba, prezentácia, výskum a uchovávanie umenia, kreatívneho priemyslu a kultúrneho dedičstva, ktorých výsledkom je kvalitná a dostupná umelecká a kultúrna ponuka a pozitívne spoločensko-ekonomické dopady kultúry.

Najvýznamnejší celospoločenský dopad kultúry, ktorý bol identifikovaný v rámci vyhodnotenia cieľov kultúrnej politiky na Slovensku, je spoločenská dôvera, ktorá je kľúčovým predpokladom pre tolerantnú, prosperujúcu a vyspelú spoločnosť. Spoločenskú dôveru meriame prostredníctvom vývoja dôvery vo vládu a nedôvery v médiá na Slovensku v porovnaní s krajinami Európskej únie. V dôvere vo vládu sme už niekoľko rokov na posledných priečkach v rámci EÚ, pričom pri nedôvere v médiá sa Slovensko v posledných rokoch z relatívne dobrých výsledkov prepadáva.

Pridaná hodnota, ktorú kultúra a kreatívny priemysel vytvárajú, nám umožňuje vyhodnocovať, aký veľký je priamy ekonomický dopad kultúry na spoločnosť. Otvorenosť kultúry voči zahraničiu zas sleduje konkurencieschopnosť našej kultúrnej ponuky na medzinárodnej úrovni, ako aj otvorenosť spoločnosti voči cudzej kultúrnej ponuke. Dopyt po kultúre napokon meria, či existujúca kvalita a dostupnosť kultúrnych služieb láka občanov Slovenska zúčastňovať sa na kultúrnych aktivitách v porovnateľnej miere so zahraničím. Výsledky v týchto oblastiach akcentujú potrebu zvyšovania efektivity kultúrnej politiky na Slovensku (Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Kľúčové ukazovatele kultúrnej politiky a ich ciele

Ukazovateľ	Popis ukazovateľa	2017	2018	2019	2020	2021	Cieľ 2027	Cieľ 2031	Zdroj
Dôvera vo vládu	Podiel občanov, ktorí dôverujú vláde SR	34%	33%	23%	31%	22%	34%	47%	OECD
	Podiel občanov, ktorí dôverujú svojej vláde v EÚ krajinách	43%	43%	46%	49%	46%			
Nedôvera v médiá	Podiel občanov, ktorí nedôverujú médiám v SR	38%	34%	33%	37%	43%	32%	25%	Eurobarometer
	Podiel občanov, ktorí nedôverujú médiám v EÚ	38%	39%	37%	37%	39%			
Pridaná hodnota kultúry	Podiel pridanej hodnoty KKP na PH ekonomiky SR	1,78%	1,83%	1,84%	1,82%	TBA	1,84%	1,93%	Satelitný účet KKP
	Podiel pridanej hodnoty KKP na PH ekonomiky ČR	2,10%	2,19%	2,35%	2,23%	2,40%			
Otvorenosť kultúry voči zahraničiu	Podiel importu a exportu KKP na celkovom importe a exporte ekonomiky SR	0,24%	0,28%	0,33%	0,30%	TBA	0,38%	0,57%	Satelitný účet KKP
	Podiel importu a exportu KKP na celkovom importe a exporte ekonomiky ČR	1,16%	1,43%	1,43%	1,54%	1,15%			

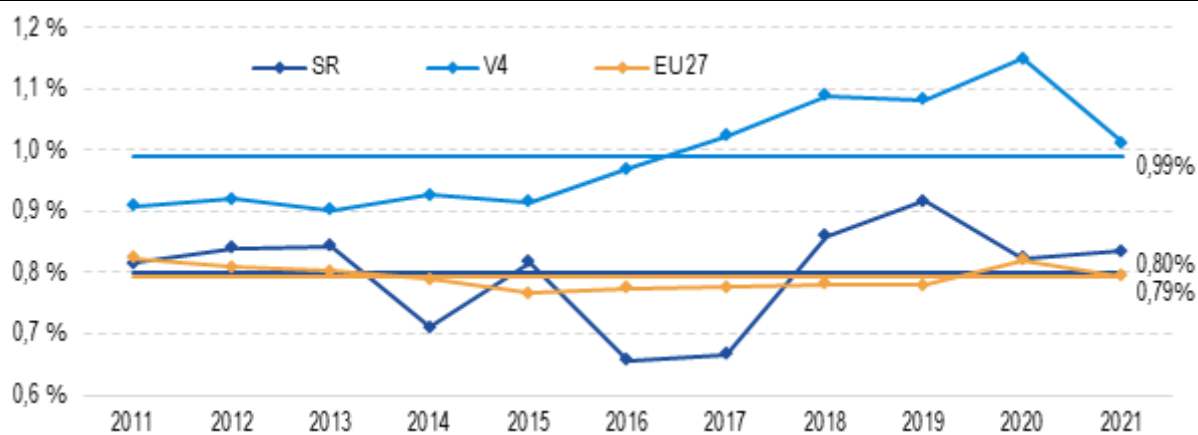
Dopyt po kultúre	Počet návštev kultúrnych inštitúcií a podujatí SR, v mil.	22,19	21,67	22,35	7,82	8,58	22,35	24,75	KULT
	Počet návštev kultúrnych inštitúcií a podujatí ČR, v mil.	45,91	45,31	49,49	20,36	20,26			NIPOS

Zdroj: IKP

Fiškálne ciele a oblasti revízie

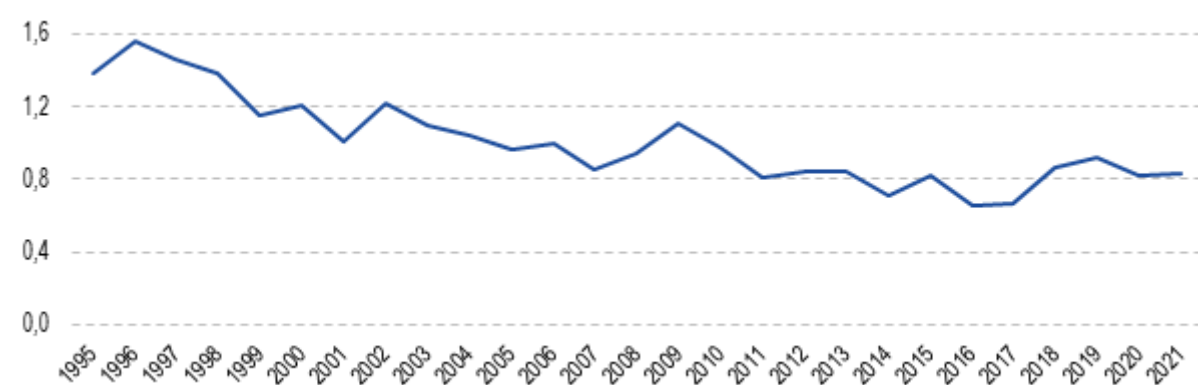
Slovensko disponuje rozsiahlou sieťou kultúrnej infraštruktúry typickou pre postkomunistické krajiny, ktorú nie je schopné adekvátne financovať pri celkových verejných výdavkoch na kultúru vo výške približne 837 mil. eur ročne. Pritom platí, že podiel verejných výdavkov na kultúru je dlhodobo v porovnaní s EÚ 27 na priemernej európskej úrovni (Graf 1). Zároveň z historických odhadov dáť vieme, že podiel verejných výdavkov na kultúru na Slovensku od roku 1995 klesal a po ekonomickej kríze v r. 2008 – 2009 sa až do súčasnosti zastabilizoval na úrovni približne 0,8 % voči HDP (Graf 2). Bez stanovených kvalitatívnych a kvantitatívnych štandardov pre kultúrne inštitúcie a podujatia po vzniku samostatnej Slovenskej republiky vo výkone kultúrnej politiky vznikol nesúlad medzi veľkosťou siete kultúrnej infraštruktúry a verejnými výdavkami na kultúru. Jedným z cieľom revízie je analyticky odvodiť skutočnú fiškálnu potrebu pre udržiavanie kultúrnej infraštruktúry a posúdiť všetky alternatívne riešenia na odstránenie tohto nesúladu.

Graf 1 Verejné výdavky na kultúru v rokoch 2011 – 2021 (% HDP)

Zdroj: Eurostat, spracované IKP

Graf 2 Historický vývoj verejných výdavkov na kultúru v SR od roku 1995 (% HDP)

Zdroj: Eurostat, NOC, spracované IKP

Na analytické zhodnotenie kultúrnej infraštruktúry slúžia štandardy, ktoré sú na Slovensku v súčasnosti stanovené iba pre oblasť verejných knižníc, v rámci ktorých žiadna knižnica nedokázala v roku 2020 splniť všetkých 7 štandardov a iba 2 z 30 knižníc splnilo 6 zo 7 štandardov¹. Pre oblasť múzeí a galérií sa v súčasnosti pracuje na vytvorení obdobných štandardov, pričom ostatné druhy kultúrnych služieb by mali nasledovať. Pre analytické potreby sa pri kultúrnych inštitúciách a kultúrnych podujatiach, pre ktoré na Slovensku nie sú definované štandardy, dá vychádzať z medzinárodne akceptovaných štandardov.

Revízia preskúma tiež hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť výdavkov najväčších 6 kultúrnych inštitúcií v rámci rezortu kultúry (SNG, SND, SNM, SNK, PÚ SR, SF), s celkovými výdavkami v roku 2022 vo výške 120 mil. eur. Pri týchto kultúrnych inštitúciách revízia posúdi, do akej miery vykonávajú svoju bežnú činnosť hospodárne, efektívne, účinne a účelne a navrhne fiškálne opatrenia na optimalizáciu činnosti.

Vynakladanie výdavkov na kultúru nemôže byť samoučelné a musí byť napojené na konkrétne ciele a merateľné ukazovatele kultúrnej politiky. Revízia preto vyhodnotí napĺňanie cieľov 7 kultúrnych politík s najväčším dopadom na verejné výdavky (médiá, múzeá, divadlo a tanec, knižnice, pamiatky, hudba, záujmová umelecká činnosť), ktorých celkové verejné výdavky predstavovali v roku 2019 hodnotu 485 mil. eur.

Zodpovednosť a termíny

Za priebežnú a záverečnú správu je zodpovedné MF SR, ktoré ju vypracuje v spolupráci s MK SR. Pre potreby vypracovania analýz vyššie zmienených oblastí sa MK SR a MF SR zaväzujú k súčinnosti pri poskytovaní kompletných a detailných údajov a informácií. Priebežná správa bude vypracovaná a zverejnená do konca ....., záverečná správa bude vypracovaná a zverejnená do konca .....

---

¹ Vyhodnotenie bolo realizované Slovenskou národnou knižnicou a týka sa len regionálnych knižníc a regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou